

NC
DO

DE FEITEN OP EEN RIJ

Occupy: van lokaal protest tot mondiale beweging

VAN LOKAAL PROTEST TOT MONDIALE BEWEGING

Geïnspireerd door het succes van de geweldloze protesten in Egypte, ontstond op 17 september 2011 in het Zucottipark in New York de beweging 'Occupy Wall Street'. Op die eerste dag protesteerden ruim duizend betogers in de straten van New York tegen de macht en inheligheid van de financiële sector en tegen de grote economische ongelijkheid in de samenleving. De demonstraties houden sindsdien aan en zijn steeds groter geworden; op 5 oktober 2011 protesteerden naar schatting 15.000 mensen in New York.

Onder de noemer Occupy hebben de protesten zich in enkele weken als een olievlek over de Westerse wereld verspreid. Naast protesten in tal van steden in de VS, is er ook gedemonstreerd bij de Londense Beurs, in Hongkong, Sydney, Madrid, Berlijn en honderden andere steden. In Nederland vond op zaterdag 15 oktober 2011 een demonstratie van bijna 1500 mensen plaats op de Amsterdamse Dam en sindsdien bezetten betogers het Beursplein. Op het hoogtepunt van de protesten stonden er dag en nacht meer dan honderd tentjes. Ook in andere Nederlandse steden, zoals Utrecht, Nijmegen, Haarlem en Den Haag wordt gedemonstreerd.

Doel van de beweging

De beweging, die geen duidelijke leider heeft, gebruikt bijna overal de slogan 'Wij zijn de 99%' om te verwijzen naar de elite die als 1% van de bevolking over de financiële en politieke macht beschikt. De betogers houden deze elite verantwoordelijk voor het ontstaan en aanhouden van de economische crisis. Een veelgehoorde kritiek op de Occupy beweging is het ontbreken van een gezamenlijke en concrete visie op de hervorming van het financiële systeem. Veel van de demonstranten vinden wel dat het systeem moet veranderen, maar er is geen overeenstemming hoe dit dient te gebeuren.

Vergelijking met eerdere grote protestbewegingen

Hoewel er zeker parallellen te trekken zijn met de anti-globaliseringsprotesten aan het eind van de jaren 90, zijn er ook veel verschillen. Toen keerden de protesten zich vooral tegen de rijke landen en hun regeringen. Occupy spreekt niet over rijke landen versus arme landen, maar maakt een onderscheid tussen de rijke elite en de rest van de wereldbevolking. De protesten van eind jaren '90 waren in zekere zin ook meer adhoc: kortdurende protesten op 1 plek met als aanleiding internationale politieke bijeenkomsten. Occupy heeft geen specifiek momentum of deadline en manifesteert

zich juist wereldwijd, met lokale protesten in grote en kleine steden.

Arabische inspiratie

De politiek-maatschappelijke ontwikkelingen in het Midden-Oosten, waar massale protesten in verschillende landen leidden tot het omverwerpen van dictatoriale regimes, zijn een belangrijke inspiratiebron geweest voor de Occupy-beweging. Anders dan bij de anti-globalistische protesten uit de jaren 90, waar vooral Westerse demonstranten opkwamen voor mensen in ontwikkelingslanden, laten de demonstranten zich nu inspireren door de 'Arabische lente' om de situatie in hun eigen land te veranderen. Dit komt mogelijk voort uit een gezamenlijke frustratie; de financiële en economische crises hebben ervoor gezorgd dat grote aantallen opgeleide Westerse jongeren nu, net als in het Midden Oosten, moeilijk aan werk kunnen komen. In Spanje, waar de Occupy-beweging erg groot is, is de werkloosheid bijvoorbeeld gestegen tot een recordhoogte van 21,5%.

Occupy als virtuele beweging

De schaal van Occupy is opvallend. In een tijd van individualisering, waarbij fysieke demonstraties aan populariteit verliezen en protesten steeds vaker online plaatsvinden, wordt al wekenlang door (tien)duizenden mensen over de hele (Westerse) wereld geprotesteerd tegen het financiële systeem. Daarnaast is sprake van een grote virtuele beweging: op sociale media bestaan verschillende groepen en fanpagina's van de Occupy beweging. De 'Occupy Wallstreet' *community* op Facebook heeft ruim 330.000 leden, de groep 'Occupy Together' bijna 200.000. Sociale media als Facebook en Hyves kennen tal van Nederlandse Occupy groepen, variërend in leden van een handjevol tot een paar duizend.

Ideeën voor hervormingen

Hoewel de Occupy-beweging zelf nog geen concrete voorstellen heeft gedaan voor hervormingen van het financiële systeem, gaan er zowel nationaal als internationaal stemmen op die specifieke hervormingen bepleiten. De meest bekende aanbeveling betreft plannen om een belasting op transacties in te voeren. Voorstellen hiervoor zijn zowel binnen de G20 en de Europese Unie als in de VS ter tafel gekomen. In Nederland hebben de Worldconnectors (een netwerk van prominente en betrokken mensen die de rol van Nederland in internationale samenwerking willen bevorderen) naar aanleiding van de financiële crisis aanbevelingen gedaan voor de hervorming van het bankwezen. Ze pleiten er onder andere voor dat banken in hun commerciële dienstverlening gebruik maken

van principes uit de praktijk van maatschappelijk verantwoord ondernemen en zo bijdragen aan een groene en rechtvaardige economie. In dit kader zijn de Worldconnectors in dialoog met jonge bankiers die de financiële sector van binnenuit willen veranderen.

Meer lezen?

NCDO heeft begin 2012 een onderzoek gepresenteerd over de visie van Nederlanders ten aanzien van de Occupy beweging. Dit onderzoek is te vinden op www.ncdo.nl. Het Worldconnectors Statement Financial Systems staat op www.worldconnectors.nl.

NCDO

Postbus 94020
1090 GA Amsterdam
tel +31 (0)20 568 87 55
globaliseringsreeks@ncdo.nl
www.ncdo.nl

